

Arkivnr: 2014/23262-1
Saksbehandlar: Tor Ivar Sagen Sandvik

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		25.11.2014
Opplærings- og helseutvalet		02.12.2014
Fylkesutvalet		04.12.2014
Fylkestinget		09.12.2014

Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2013/14

Samandrag

Etter opplæringslova § 13-10 pliktar alle kommunar og fylkeskommunar å utarbeide ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Rapporten skal drøftast av skuleeigar. I Hordaland fylkeskommune er det Fylkestinget.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2013/14 for Hordaland fylkeskommune til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Tilstandsrapport vidaregåande opplæring 2013/14

Fylkesrådmannen, 11.11.2014

Hovudmålet for den vidaregåande opplæringa i Hordaland er auka læringsutbytte og gjennomføring. Målsettinga for gjennomføring over fem år er 80 % innan 2015.

Ved skular som har oppnådd særleg gode resultat gjennom Ny GIV-prosjektet ser vi at forankring på skuleleiarnivået har vore avgjerande. Når ein på alle nivå etterspør og har god oversikt over enkeltelevar, sikrar rektor at heile organisasjonen arbeider systematisk for å fange opp og setje i verk tiltak overfor elevar som treng oppfølging av ymse slag.

I denne tilstandsrapporten er det Skoleporten som blir brukt som kjelde når vi omtaler gjennomføringsgrad over fem år, medan det tidlegare år er SSB som har vore nytta. Det er fleire grunnar til å gjere denne endringa, og dette vil bli omtala i kapittelet *Auka gjennomføring*. Dei viktigaste årsakene er likevel at Skoleporten gir dei offisielle tala, og at vi her kan velje bort privatskulane. Dette gir meir presise tal for HFK som skuleeigar. Sidan Skoleporten er offentleg, legg vi også til rette for openheit og føreseieleg bruk av data.

Med utgangspunkt i data frå Skoleporten får vi ein gjennomføringsgrad for elevkullet som starta i vidaregåande opplæring i 2008, på 68,9 %. Det er ein auke på 1,4 prosentpoeng frå 2007-kullet. Nasjonalt ligg gjennomføringa på 69,9 %, ein differanse på eitt prosentpoeng.

Gjennomføringsgraden i HFK for 2008-kullet er som tidlegare høgast på dei studieførebuande utdanningsprogramma, med ein prosent på 84,4 som har fullført over fem år. Tilsvarande for alle yrkesfaga er 60,6 %. Hordaland ligg over landsgjennomsnittet på gjennomføring på yrkesfag, der differansen er på 3,6 prosentpoeng. På dei studieførebuande utdanningsprogramma ligg Hordaland 2 prosentpoeng lågare enn nasjonalt snitt, høvesvis 84,4 % mot 86,4 % .

For å lukkast med å nå målet om auka fullføring er det avgjerande at skulane har system for å sikre tidleg identifisering, kartlegging og oppfølging av elevar som kan vere i faresona og som kan trenge tilrettelegging for å lukkast.

Opplæringsavdelinga har utarbeidd dokumentet *Blikk for alle – fokus på den enkelte*, som peikar på viktige område som har kome fram gjennom Ny GIV-satsinga. Det skal vere til inspirasjon og rettleiing for korleis skulane kan oppfylle forventningane til tidleg identifikasjon, kartlegging og tett oppfølging av elevane.

Hordaland har ein større del elevar i yrkesfag enn landssnittet, og det er positivt at også desse elevane i større grad enn landssnittet fullfører over fem år. I den samanhengen må ein også sjå på måla i Samfunnskontrakten, og korleis ein kan leggje til rette for auka fullføring gjennom auka tilgang på lære plassar.

Det har vore ein auke i avlagde fag- og sveineprøver dei fem siste åra, saman med ein nedgang i stryk på prøvene i same periode. Samfunnskontrakten har som mål å auke talet på lære plassar med 20 % til 2015. I Hordaland har det dei siste åra vore ein auke i *løpande* lærekontraktar, men ein liten nedgang i *nye* kontraktar frå 2012 til 2013. I 2014 var det også ein auke i søkjarar til lærekontrakt. Det er tidleg å seie noko om i kor stor grad Hordaland vil nå målet, men det er sentralt i eit gjennomføringsperspektiv at det er tilgang på lære plassar for elevane som ønskjer det.

Totalt sett har HFK også færre sluttarar enn nasjonalt for 2008-kullet, målt over femårsperioden. Samla sett har vi likevel fleire elevar som manglar eitt eller fleire fag, slik at dei ikkje får fullført og bestått. HFK har også fleire elevar som framleis er i opplæring fem år etter oppstart på Vg1 samanlikna med nasjonalt nivå. Det er desse elevane som ikkje har bestått eitt eller fleire fag, som i hovudsak gjer at Hordaland har eitt prosentpoeng lågare gjennomføring over fem år enn snittet nasjonalt.

Når ein ser på registrerte årsaker til at elevar sluttar i den vidaregåande skulen i HFK, er det personlege årsaker og fråvær som skil seg ut. Den aggregerte fråværsutviklinga viser lita endring sett over dei siste fire

åra, sjølv om det er nokre svingingar mellom skuleåra. Her må ein ta høgde for lokale forskjellar. Alle skulane jobbar med å redusere fråværet, noko som krev ulike tiltak av ulikt omfang, alt etter kva føresetnader skulane har. Dette er eit område som har stor merksemd på skulebesøka frå opplæringsavdelinga, og vil også ha det i tida framover.

Både fråvær og personlege årsaker kan ha årsaker som ligg utanfor det skulen kan løyse aleine, t.d. psykisk og fysisk helse. Helse- og opplæringssektoren må derfor i større grad sjå kvarande i samanheng, og hausten 2014 opna arbeidsgruppa for *Helsefremjande skule* dialog og samarbeid med ulike kompetansemiljø. I arbeidet framover er det då viktig å ha eit heilskapleg blikk på helse og læring. Tre skular med ulik profil og storleik er tenkt inn i pilotprosjektet.

Lærlingar og bedrifter blir oppmoda om å registrere årsak til heving av lærekontraktar når det er semje om heving. Det er ikkje lovpålagt å gjere dette, og ved samtalar med lærlingar som har heva kontrakten, kjem det fram at det ikkje alltid er den oppgitte årsaka som er den eigentlege grunnen til heving av lærekontrakt. Det ein ser, er at når ein lærling avbryt kontrakten, får han eller ho ofte inngått ein ny kontrakt kort tid etter.

Oppfølgingstenesta (OT) får tidleg kontakt med storparten av ungdommane som avbryt opplæringa. Nasjonalt var det 60 % av ungdommane som var i OT ved utgangen av skuleåret 2011/12, som var i arbeid eller opplæring ved starten av skuleåret 2012/13. 30 % av ungdommane var tilbake i OT. Den største utfordringa ligg i å skaffe nok eller riktig tilbod til dei som ikkje er tilbake i opplæring.

Det viser seg at lokalt er dei mest vellukka verkemidla tiltak frå NAV, samt praksisplassar og studiesenter i dei vidaregåande skulane. Utfordringa ligg i at dette er eit tilbod til dei som er busette i Bergensregionen, og at få skular i Bergen og fylket elles har eit tilbod til dei som ikkje har elevstatus, men som like fullt er eit fylkeskommunalt ansvar.

Elevane sitt læringsmiljø er avgjerande for læring og inngår som ein del av kvalitetsvurderinga i opplæringa. Det er viktig å oppretthalde og vidareutvikle relasjonane mellom elev og lærar og elev-elev. Desse relasjonane gir støtte for læring og utvikling. Elevundersøkinga gir elevane moglegheit til å seie kva dei meiner om forhold som er viktige for at dei skal lære og trivast på skulen.

Frå hausten 2013 blei det lagt til spørsmål knytt til om elevane opplever krenkingar i skulekvardagen, i tillegg til spørsmål om mobbing. Vi ser at delen elevar som opplever mobbing, går ned, ei utvikling vi har sett over fleire år. Frå undersøkinga i 2012 - 2013 er det ei halvering i delen av elevar som opplever mobbing 2-3 gonger i månaden eller meir. Dette er også ein trend ein ser nasjonalt.

I undersøkinga hausten 2013 blei elevane presentert for spørsmål om krenkingar før spørsmål om mobbing. Vi ser at det er ein større del elevar som rapporterer at dei har blitt krenka enn kva det er som har blitt mobba. Undersøkinga stiller seks spørsmål knytt til krenkingar, og det er stor variasjon i elevar som rapporterer om 2-3 gonger i månaden eller meir, avhengig av kva krenking det blir spurt om. Det er hendingar knytt til utestenging og verbale krenkingar som det er hyppigast rapportert på.

Forskjell i svara tyder på at elevane skil mellom det å oppleve mobbing og krenkingar. Sidan det er flest elevar som rapporterer om krenkingar som å bli gjort narr av, bli halden utanfor og å bli spreidd løgner om, kan ein konklusjon vere at elevane ikkje opplever slike krenkingar som mobbing. Ein alternativ konklusjon er at det er ei underrapportering av mobbing, sidan fleire elevar rapporterer om ulike typar krenkingar.

Tilstandsrapporten peikar på ein del sentrale område for å auke gjennomføringa. Desse knyter seg i stor grad til vidareføring av erfaringar frå Ny GIV, der tett oppfølging av elevane i overgangen frå grunnskule til vidaregåande, mellom trinna på vidaregåande, og fokus på nærverarsfaktorar er sentrale. Samtidig er det naudsynt å fortsetje arbeidet for å vidareutvikle kvaliteten og samanhengen i det fireårige løpet i fag- og yrkesopplæringa.

I *Styringsdokument for det pedagogiske utviklingsarbeidet ved dei vidaregåande skulane* er dei prioriterte tiltaksområda *klasseleiing, vurdering for læring og bruk av IKT i læringsarbeidet* forankra. Desse områda er

sentrale for å auke kvaliteten på opplæringa, som legg grunnlaget for auka læringsutbytte og fullføring. Tilstandsrapporten vurderer kvaliteten på områda gjennom analyse av ulike tilgjengelege kjelder, som rapportar frå skulane, Elevundersøkinga og undervisningsevalueringa. I tillegg finst det mykje kvalitative data som ikkje let seg talfeste, men som er sentrale i tilstandsvurderinga.

I arbeidet med klasseleiing fokuserer mange skular på arbeidsro og felles regelhandtering, men også på dei gode og trygge relasjonane med elevane. Det er viktig å inkludere elevane som aktørar i eiga læring og læringsmiljø. God klasseleiing kan ikkje utøvast utan at relasjonen med eleven og elevgruppa er god.

Undervisningsevalueringa viser at ein stor del elevar gir gode tilbakemeldingar på område som er vesentlege for at vurdering skal virke læringsfremjande. Resultat frå både Elevundersøkinga og undervisningsevalueringa viser at ein mindre del av elevane opplever at dei får høve til å delta i vurdering av eige arbeid.

Satsinga på målretta utviklingsarbeid og organisering av læringsprosjekt knytt til IKT i læringsarbeidet ser ut til å fungere godt. Prosjektarbeidet skapar engasjement og kollektiv verksemd. Dei skulane som har sett i verk læringsprosjekt med bruk av nettbrett i praktiske fag, rapporterer at dette bidreg til tydelegare undervegs- og framovermeldingar og auka eigenvurdering.